

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Емилия Георгиева Вайилова
Висше транспортно училище „Тодор Каблешков“

на материалите, представени за участие в конкурс
за заемане на академичната длъжност ‘доцент’
на Висшето училище по застраховане и финанси

по област на висше образование **Социални, стопански и правни науки**

професионално направление **3.8. Икономика (Бюджетно управление и иновативни
бюджетни методики)**

В конкурса за доцент, обявен в Държавен вестник, бр. 52 от 05.07.2022 г. и в интернет-страница на Висшето училище по застраховане и финанси, като кандидат участва **д-р Джеймс Бориславов Йоловски, хоноруван преподавател във ВУЗФ.**

1. Общо представяне на процедурата и кандидата

Със заповед № 372 от 10.11.2022 г. на Ректора на Висшето училище по застраховане и финанси съм определена за член на научното жури на конкурс за заемане на академичната длъжност **доцент във ВУЗФ** по област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8. Икономика (Бюджетно управление и иновативни бюджетни методики).

Единствен участник в конкурса е **д-р Джеймс Бориславов Йоловски**, хоноруван преподавател във Висше училище по застраховане и финанси.

Представеният от д-р Джеймс Йоловски комплект материали на електронен носител е в съответствие с Правилника за развитие на академичния състав на ВУЗФ и включва всички необходими документи.

След обстоен преглед на предоставената документация потвърждавам, че тя е в пълно съответствие с изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за прилагане на ЗРАСРБ. От представената справка за наукометричните показатели за доцент е видно, че кандидатът по конкурса е постигнал 477,5 точки от минимално изискуеми 400 точки, както следва по раздели:

Раздел А – 50 точки, от изискуеми 50 т.

Раздел В – 100 точки, от изискуеми 100 т.

Раздел Г – 232,5 точки, от изискуеми 200 т.

Раздел Д – 95 точки, от изискуеми 50 т.

Кандидатът д-р Джеймс Йоловски е представил за участие в конкурса общо 18 научни труда, от които 10 самостоятелни. Научните трудове са структурирани както следва:

- 1 монография – самостоятелна;
- 1 публикувана книга на базата на защитен дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен "доктор";

- 3 статии в научни списания – самостоятелни;
- 8 доклада в редактирани колективни томове, като 5 от тях са самостоятелни;
- 1 студия – в съавторство;
- 3 участия в колективни монографии;
- 1 ръководство в съавторство.

Представена е и справка за цитиранията, от която се потвърждават 14 цитирания, носещи 95 точки от изискуеми 50 т.

Представени са документи (вкл. във вид на служебна бележка) за участие на кандидата в 5 научноизследователски проекта.

Представена е и справка-служебна бележка за учебна натовареност, за две учебни години – 2020/2021 и 2021/2022, от която е видно, че общата натовареност на кандидата е 568 часа.

Научните трудове на д-р Джеймс Йоловски са публикувани на два езика – български и английски.

2. Кратки биографични данни на кандидата

От представената автобиография е видно, че д-р Джеймс Йоловски има опит в сферата на образованието и финансите - в частния, публичния и нестопанския сектор. Притежава умения за финансов анализ, бюджетиране, управление на проекти. Придобил е опит за преподаване на ученици, студенти и възрастни (педагогически специалисти). Заемал е лидерски позиции с управление на хора и процеси. Автор е на широк кръг от научни публикации, учебници и учебни помагала.

Кандидатът по конкурса придобива образователната и научна степен „доктор“ през 2019 г. в УНСС, след защита на дисертационен труд на тема: „Теоретико-методологични аспекти на бюджетирането в организациите с нестопанска цел (по примера на фондация)“.

3. Обща характеристика на дейността на кандидата

3.1. Оценка на учебно-педагогическа дейност

От 2020 г. д-р Джеймс Йоловски е хоноруван преподавател във ВУЗФ, като преподава по редица дисциплини – публични финанси и данъчен мениджмънт, основи на финансите, икономикс, финансов мениджмънт (на английски език) и публични финанси (на английски език).

Учебната му натовареност отговаря на приетите от университета норми, както и на изискванията на ЗРАСРБ за заемане на академична длъжност „доцент“.

3.2. Оценка на научната и научно-приложна дейност на кандидата

След обстоен преглед на представената от д-р Джеймс Йоловски документация могат да бъдат направени следните констатации: изследванията на кандидата както по обем, така и по качество са в съответствие със ЗРАСРБ, Правилника за неговото прилагане и Правилника на ВУЗФ за заемане на академични длъжности.

При оценяване на научната продукция на кандидата основно място заема *хабилитационният труд* на тема: „Съвременни тенденции при бюджетното управление на публичните финанси“. Монографията е в обем от 167 страници и е структурирана в увод, три глави, заключение, списък с фигури и таблици, библиография и приложение. От тях 153 страници са

изложение по същество. Монографичният труд е посветен на актуална и значима тематика, насочена към съвременните тенденции при бюджетното управление. В разработката са представени съвременни методики, сред които зелено, програмно и резултатно-ориентирано бюджетниране, както и бюджетниране на нулева база. Авторът поддържа мнението, че внедряването им представлява възможност за повишаване на ефикасността и ефективността на бюджетното управление в публичния сектор. В емпиричната част е представено въздействието на непредвидените събития, като пандемията от COVID-19, високите нива на инфлация и военния конфликт между Руската федерация и Украйна, върху бюджетните практики у нас. Осъществен е сравнителен анализ между макроикономическите прогнози на Министерството на финансите и тези на БНБ. Непредвидените събития се разглеждат като фактор за промяна на курса на фискалната политика в България. Посредством собствен анализ на емпирични данни относно бюджетния процес в България от 2017-та до 2022-ра година, а също така и чрез независима експертна оценка на представители на шестнадесет независими фискални институции в Европейския съюз, авторът потвърждава високата степен на въздействие на външни фактори върху него. Едновременно с това, авторът установява и ниска степен на приложение на иновативни бюджетни методики.

Като обобщена констатация може да се потвърди, че изследователските задачи, поставени в труда са успешно реализирани. Въз основа на изводите и обобщенията, формулирани от автора, се установява, че чрез проведеното изследване са потвърдени трите заложи хипотези и съответно е доказана основната теза.

В *книгата на база дисертационния труд* се изследва бюджетнирането като средство за максимизиране на социалното въздействие на организациите в обществена полза чрез финансовия мениджмънт. Разгледани са ценностите, организационната култура и административно-организационната рамка в нестопанския сектор, като е представен сравнителен анализ на нестопанските организации и социалните предприятия. Анализирани са моделът „разходи за периода“ като възможност за оценка на дейността чрез ефикасността. В книгата авторът е предложил матрица за оценка на несъвършенствата на традиционното бюджетниране, относими към организациите в обществена полза. Изследван е ефектът от феномена „бюджетни игри“ в сектора. Отправени са препоръки за повишаване на прозрачността на организациите в обществена полза. Предложени са модели за управление на ликвидността чрез планиране на целеви резерви, за планиране на финансираня в условия на несигурност, както и методика за съставяне на оперативни бюджети. Те са апробирани чрез емпирично анкетно проучване.

Извън монографията и книгата, базирана на дисертационен труд, приложените от кандидата *15 научни публикации* (студии, статии, доклади и участия в колективни монографии), показват една много голяма научна активност на д-р Джеймс Йоловски, която следва да бъде положително оценена. С тези публикации авторът прави опит да изследва въпроси, свързани с бюджетното управление и внедряването на иновативни бюджетни методики.

Кандидатът в конкурса представя справка с доказателства за участие в пет национални научноизследователски проекта, което в повече от минималните национални изисквания за заемане на академичната длъжност „доцент“. Това е доказателство за научно ориентираните и изследователски качества на д-р Джеймс Йоловски.

3.3. Приноси (научни, научно-приложни, приложни) и цитирания

Запознаването ми с представените публикации ми дават основание с убеденост да заявя, че научните постижения на д-р Джеймс Йоловски обогатяват и развиват съществуващите знания. Представени са оригинални научноизследователски трудове, които тематично, по научно равнище и качество съответстват на наименованието на конкурса. Научните трудове са с подчертан научен, учебно-методически, приложен и изследователски характер. Те са актуални, разработени са на високо академично и научно равнище. Структурата на научните публикации показва добрата концентрация на кандидата върху научно-изследователската работа, както и умението му да съчетава успешно изследователската и научно-приложната дейност.

В представената научна продукция не съм забелязала плагиатство. Нямам съмнение за личния принос на кандидата в посочените научни, научно-приложни и приложни приноси, които в най-общ вид са както следва:

➤ *Приноси в монографичния труд*

- в резултат на изследване на съвременните тенденции при бюджетните методики, като фактор за разширяване на функциите на бюджета, е предложен матричен модел за класифициране на бюджетните методики в зависимост от поставените цели и данните, които имат водещо значение;

- предложен е авторов модел за последователна оценка и управление на външните фактори, имащи най-силно въздействие върху бюджетния процес;

- анализирано е влиянето на основните фактори на въздействие върху двата аспекта на бюджетния процес (процедура и параметри) за шестгодишен период в България, като са идентифицирани възможности за оптимизации и са отправени конкретни препоръки;

- чрез анализ на динамиката на бюджетните параметри е установена промяна в курса на фискалната политика, поради дерогацията на числовите правила. Тя обуславя риск пред фискалната устойчивост на страната и пред реализирането на стратегически цели, сред които попада присъединяването на България към еврозоната;

- в резултат на проведено емпирично изследване, с представители от независими фискални институции от шестнадесет държави в Европейския съюз, е измерена силата на въздействие на различни фактори върху двата аспекта на бюджетния процес и е установена степента на разпространение на различни иновативни бюджетни методики.

➤ *Приносните моменти в представените книга, студии, статии и доклади могат да сведат до следното:* изследване на организациите в обществена полза в различни аспекти и доказване нарастваща необходимост от такива субекти в съвременните условия; оценяване ефекта от антиинфлационните бюджетни мерки, въведени през 2022 г. в България; установяване на приложимостта на иновативната методика на зеленото бюджетиране в дейността на различните стопански субекти; разкриване на предимствата на Паневропейския персонален пенсионен продукт; конкретизиране на възможностите за интегриране на кайзен концепцията в бюджетните методики, целящи усъвършенстването им.

Справката за цитируемостта на кандидата показва, че той има достатъчна разпознаваемост в научните среди. ЗРАСРБ и другите подзаконови нормативни актове поставят изискване от минимум 50 точки в този раздел, за заемане на академичната длъжност „доцент“. От справката-самооценка и представените доказателства към нея се

установява, че по този показател кандидатът е натрупал 95 точки, което показва, че минималните изисквания са преизпълнени.

4. Критични забележки и препоръки

Нямам конкретни критични бележки към д-р Джеймс Бориславов Йоловски по отношение на продукцията му, представена в конкурса за „доцент“.

Препоръката ми към автора е да продължи и увеличи дейността си като преподавател, както и изследванията си свързани с бюджетното управление и неговото усъвършенстване, чрез внедряване на иновативни бюджетни методики.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Запознаването ми с документите и публикациите д-р Джеймс Бориславов Йоловски за участие в конкурса ми дават основание да направя следните констатации и оценки:

Първо. Кандидатът д-р Джеймс Бориславов Йоловски участва в конкурса за “доцент” с достатъчно по обем и качество продукция, която съответства на тематиката на конкурса.

Второ. Кандидатът д-р Джеймс Бориславов Йоловски удовлетворява изцяло задължителните изисквания за заемане на академичната длъжност “доцент” (в количествено и качествено отношение). Научната му продукция е актуална, разработена е на добро научно равнище.

Трето. Представени са оригинални научноизследователски трудове, които тематично, по научно равнище и качество съответстват на наименованието на конкурса. Научната продукция е с подчертан научен, учебно-методически и изследователски характер.

Четвърто. Налице са достатъчно научни, научно приложни и приложни приноси, което показва, че д-р Джеймс Бориславов Йоловски притежава качества на учен и изследовател.

Пето. Кандидатът в конкурса отговаря напълно на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на Висше училище по застраховане и финанси, за заемане на академичната длъжност „доцент” във ВУЗФ.

Постигнатите изследователски, учебни и приложни резултати, актуалността, обема и качеството на публикациите, съдържащите се в тях научни, научно-приложни и приложни приноси, са основание да дам своята **положителна оценка** и да препоръчам на Научното жури да изготви доклад-предложение до Академичния съвет за избор на **д-р Джеймс Бориславов Йоловски** на академичната длъжност „доцент“ във ВУЗФ в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8. Икономика (Бюджетно управление и иновативни бюджетни методики).

26.11.2022 г.

Изготвил становището:

/проф. д-р Емилия Вайсилова/